

Przedmiotowe Zasady Oceniania (język polski)

Celem oceniania ucznia jest:

- aktywizowanie go do nauki i motywowanie do dalszej pracy,
- obserwowanie i wspieranie jego rozwoju,
- informowanie o poziomie osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- pomoc w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- powiadamianie rodziców (opiekunów), nauczycieli, wychowawców, władz szkolnych o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

Uczeń powinien być oceniany systematycznie przez cały okres nauki. Kontrola i ocena stopnia opanowania materiału obejmuje materiał, który został opracowany na lekcjach. Pozwoli ona na wykrycie luk, opóźnień i błędów w wiadomościach, umiejętnościach i postawach ucznia.

Przewiduje się następujące formy sprawdzania wiadomości i umiejętności:

1. Odpowiedzi ustne:

- W zakresie kształcenia językowego:
  - na lekcjach bieżących ucznia obowiązuje znajomość 3 ostatnio realizowanych tematów,
  - na lekcjach powtórzeniowych i systematyzujących ucznia obowiązuje znajomość materiału objętego powtórzeniem.
- W zakresie kształcenia literackiego:
  - ucznia obowiązuje znajomość treści omawianych aktualnie lektur i przedstawienie jej w formie opowiadania ustnego,
  - uczeń opanowuje i wygłasza z pamięci wybrane wiersze i fragmenty prozy.
- W zakresie odbioru tekstów kultury:
  - ucznia obowiązuje znajomość przewidzianego programem słownictwa umożliwiającego odbiór i analizę tekstów kultury.

2. Prace pisemne:

- W zakresie kształcenia językowego:
    - sprawdzające wiedzę z 3 ostatnio realizowanych tematów (tzw. „kartkówki”) – bez zapowiedzi,
    - sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów z całego omówionego działu programu – poprzedzone powtórzeniem i zapowiedziane co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, co potwierdza wpis w dzienniku elektronicznym.
  - W zakresie kształcenia literackiego:
    - sprawdzające znajomość treści omawianych lektur i utworów poetyckich oraz umiejętność redagowania przewidzianych programem form wypowiedzi i praktycznego zastosowania poznanych reguł ortograficznych,
    - dyktanda oceniające jedynie znajomość i zastosowanie reguł ortograficznych i interpunkcyjnych.
- Prace pisemne w zakresie kształcenia językowego oraz dyktanda oceniane są według przedziałów procentowych określonych w zasadach oceniania wewnątrzszkolnego (WSO).
- Prace pisemne w zakresie kształcenia literackiego oceniane są według punktowego systemu uwzględniającego ich zawartość merytoryczną, sposób realizacji przewidzianej tematem formy, poprawność stylistyczną, składniową, ortograficzną i interpunkcyjną, kompozycję, funkcjonalność stylu. Punkty te następnie przeliczane są na ocenę zgodnie z określonymi w WSO przedziałami procentowymi.

3. Aktywność:

- zgłaszanie się do wykonywania ćwiczeń, rozwiązywania zadań itp.,
- aktywne uczestniczenie w dyskusjach,
- aktywny udział w pracach zespołów na lekcji,
- przynoszenie i prezentacja na lekcji materiałów związanych z tematem,
- udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych związanych z przedmiotem,
- systematyczne przygotowanie do zajęć (brak nieprzygotowań) w ciągu całego semestru (ocena bardzo dobra) i roku szkolnego (ocena celująca).

Zdobycie pięciu plusów (np. za aktywność podczas lekcji) daje uczniowi ocenę bardzo dobrą, otrzymanie pięciu minusów skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej.

4. Udział w projektach edukacyjnych

5. Zeszyt przedmiotowy:

- zeszyt podlega ocenie raz w półroczu,
- na ocenę zeszytu wpływ mają: systematyczność zapisów, estetyka, poprawność interpunkcyjna i ortograficzna.

W ocenianiu prac pisemnych i innych form aktywności uczniów z SPE uwzględniane są zapisy i dostosowania zapisane w opiniach i orzeczeniach wydanych przez właściwą poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Uczeń ma prawo **trzy razy w półroczu** zgłosić nieprzygotowanie bez podawania przyczyny. Nie odnosi się to do zadanych z odpowiednim wyprzedzeniem zadań długoterminowych i recytacji.

Ocena śródroczna lub roczna:

Ocenę śródroczną lub roczną wystawia się na podstawie ocen cząstkowych zdobytych w czasie semestru. Ocena śródroczna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych. Przy ich wystawianiu szczególnie brane pod uwagę będą oceny z prac pisemnych obejmujących szersze partie materiału.

Zasady informowania uczniów i rodziców o ocenach

- Uczniowie i ich rodzice zostają poinformowani o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania języka polskiego oraz o sposobach ich sprawdzania na początku roku szkolnego (do końca września).
- Ocena jest jawna zarówno dla ucznia jak i jego rodzica.
- Uzupełnieniem obowiązującej skali ocen są plusy i minusy przy stopniach.
- Zgodnie z zapisami w WSO nauczyciel ma obowiązek sprawdzić pracę pisemną ucznia i wpisać uzyskaną z niej ocenę do dziennika elektronicznego w ciągu 14 dni roboczych od daty pracy/sprawdzianu.
- Sprawdzone prace pisemne uczniów przechowywane są przez nauczyciela do ostatniego dnia danego roku szkolnego.
- Uczeń lub rodzic może zwrócić się do nauczyciela o umotywowanie wystawionej oceny.
- Rodzic otrzymuje informację o przewidzianych ocenach półrocznych i rocznych zgodnie z zasadami i w terminach określonych w WSO.

Zasady poprawiania ocen

Uczniowie mogą **jednorazowo** na zasadach ustalonych z nauczycielem **poprawiać oceny ze sprawdzianów gramatycznych i prac klasowych**. Uczniowie **nie poprawiają** natomiast cząstkowych ocen z recytacji i innych form aktywności. Poprawa oceny może nastąpić w terminie do dwóch tygodni od momentu zapoznania się z wystawioną oceną po uprzednim ustaleniu daty z nauczycielem. W szczególnych przypadkach (np. dłuższa nieobecność spowodowana chorobą, trudna sytuacja rodzinna ucznia) czas przeznaczony na poprawę może zostać wydłużony. Oceny z popraw wpisywane są w dzienniku elektronicznym obok oceny pierwotnie uzyskanej ze sprawdzianu/ pracy klasowej.

Każdy uczeń ma także **możliwość poprawienia oceny półrocznej lub rocznej** na zasadach określonych w Statucie.

Uczeń chcący się poprawić, powinien opanować wszystkie przewidziane przez program wiadomości i umiejętności na poziomie wyznaczonym przez wymagania edukacyjne na daną ocenę.

Uczniowi zagrożonemu półroczną lub roczną oceną niedostateczną nauczyciel wyznacza do przygotowania **jedynie najważniejsze wiadomości i umiejętności**, bez których opanowania nie jest możliwe kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej.

Szczegółowe wymagania edukacyjne

Klasa VII

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ:				
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, • przedstawia się w kilku zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega przenośny charakter utworu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski wyjaśniające prze-nośne znaczenie tekstu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, wskazuje w utworze cechy przypowieści, • redaguje krótki tekst, w którym dokonuje autoprezentacji
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, • wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, • wskazuje metafory dotyczące człowieka, • krótko opisuje swoje otoczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, • wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe, • próbuje przełożyć język metafor na znaczenia dosłowne, • opisuje swoje otoczenie, stara się rozbudować wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem, • analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, • wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor, • opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, • uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata, • na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, • opisuje swoje otoczenie, wykorzystując wnioski z analizy tekstu,

			<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście cechy liryki 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory liryczne i epickie
Józef Baran <i>Sztuka dom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, • dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, • zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny, • odtwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, • przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny, • według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, • opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, • redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje zwartą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny, • przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, • samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi
Kolejna odsłona. Wymiana głosek w tematach fleksyjnych wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje części mowy, • odmienia wskazane wyrazy przez osoby i przypadki, • poprawnie zapisuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli części mowy na odmienne i nieodmienne, • wskazuje temat i końcówkę fleksyjną, • wykorzystuje wiedzę o tematach obocznych w sprawdzaniu pisowni wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kryteria podziałów części mowy, • zauważa oboczności w tematach, • stosuje zasady pisowni w wyrazach z tematami obocznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różnice między deklinacją a koniugacją, • wskazuje i wyjaśnia oboczności w tematach, • formułuje zasady pisowni wyrazów z głoskami wymiennymi
Jan Kochanowski – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych polskich poetów 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, • potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia poety 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego z najwybitniejszych poetów polskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego (odrodzenie) w życiu i twórczości J. Kochanowskiego
Janina Porazińska <i>Kto mi dał skrzydła (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstu wydarzenia, • przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, • samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, • redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, • redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi
Jan Kochanowski <i>Na dom w Czarnolesie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata utworu, • wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nadawcę i adresata utworu, • odtwarza w języku sobie współczesnym treść prośb nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata, • korzysta z przypisów, • stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem utworu, • na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata
Wymówić gloskę,	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie posługuje się termi- 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między samogłoską 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i poprawnie stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wyrazach funkcję głoski <i>i</i>,

zapisać literę. Głoska i litera	nami: <i>głoska, litera, sylaba</i> , <ul style="list-style-type: none"> poprawnie dzieli proste wyrazy na głoski, litery, sylaby 	a spółgłoską, <ul style="list-style-type: none"> poprawnie dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby 	różne sposoby zapisywania głosek, <ul style="list-style-type: none"> poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu 	poprawnie zapisuje te wyrazy, <ul style="list-style-type: none"> dzieli trudne wyrazy na głoski, litery, sylaby; poprawnie zapisuje znaki diakrytyczne
Jan Kochanowski <i>Na lipę</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie utworu własnymi słowami, tworzy wypowiedź o charakterze zachęty, formułuje zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście epitety i porównania, tworzy tekst perswazyjny, podaje zwroty dostosowane do adresata, pisze zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję epitetów, porównań, metafor, pisze slogan reklamowy, zwrotom do adresata nadaje formy wołacza, pisze zaproszenie w formie dostosowanej do adresata 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje synestezję, używa środków perswazyjnych w celu osiągnięcia założonego efektu, formułuje zasady etykiety językowej, wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>motyw arkadyjski</i>
Jan Kochanowski <i>Fraszki (wybór);</i> Jan Szaudynger <i>Fraszki (wybór)</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat kilku wybranych fraszek, wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> określa temat wszystkich podanych fraszek, wyjaśnia grę słów we wskazanych fraszkach, wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> grupuje fraszki według wybranej przez siebie zasady, wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co może być tematem fraszki jako gatunku literackiego, wskazuje ironię jako źródło humoru, wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanych przykładach, próbuje samodzielnie zredagować fraszkę, zachowując reguły gatunku
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz (Inwokacja)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje adresatów wypowiedzi, cytuje prośby nadawcy wypowiedzi, wymienia elementy krajobrazu przedstawianego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia <i>apostrofa, inwokacja</i>, dostrzega malarskość opisu krajobrazu, nazywa środki poetyckie służące do jego przedstawienia, 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca, nazywa jej uczucia, dostrzega nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego, wyjaśnia jego rolę w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek osoby mówiącej do kraju dzieciństwa, rozpoznaje idealizację wspomnianego świata, rozpoznaje motyw arkadyjski, wyjaśnia jego znaczenie w kreowaniu wspomnianego przez poetę świata,
Aby język giętki powiedział wszystko. Upodobnienia głoskowe; Na to trzeba położyć nacisk. Akcent i intonacja	<ul style="list-style-type: none"> wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią wyrazów, poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, stara się płynnie recytować utwór z zachowaniem zasad wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> zauważa upodobnienia fonetyczne, poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, poprawnie akcentuje większość wyrazów, recytuje utwór, starając się różnicować środki wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień fonetycznych (<i>ubezdźwięcznienie, udźwicznienie, uproszczenie grup spółgłoskowych, zanik dźwięczności na końcu wyrazu</i>), poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu, w czasie recytacji poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy, różnicuje tempo i zmienia intonację 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i poprawnie nazywa zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, interpretuje głosowo recytowany utwór

<p>Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia bohatera utworu, • przypomina, jak bohater wszedł w posiadanie książki; odtwarza zakończenie utworu, • wie, że utwór jest nowelą, • na podstawie wzoru układa krótki opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o najważniejszych wydarzeniach w życiu bohatera, • nazywa i omawia przeżycia bohatera w czasie lektury <i>Pana Tadeusza</i>, • wymienia elementy fabuły – charakterystyczne dla noweli, • układa samodzielnie opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa cechy charakteru i osobowości bohatera, zestawia je z wydarzeniami z jego życia, • wyjaśnia, czym stał się <i>Pan Tadeusz</i> dla bohatera, • wskazuje w tekście wydarzenia odpowiadające kolejnym elementom fabuły, • podaje cechy noweli jako gatunku, • układa opis przeżyć wewnętrznych, stara się stosować odpowiednie środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i charakteryzuje bohatera utworu, • wyjaśnia, jak lektura <i>Pana Tadeusza</i> zmieniła życie bohatera, • uzasadnia, dlaczego utwór jest nowelą; wskazuje w tekście retrospekcję, wyjaśnia jej znaczenie dla fabuły utworu, • układa opis przeżyć wewnętrznych, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, kończy tekst puentą
<p>Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty: ks. I, II, IV, X, XI, XII)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze wydarzenia, • rozpoznaje wydarzenia na grafikach, • przedstawia głównych bohaterów, • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu, • odtwarza przebieg koncertu Jankiela, • wymienia zajęcia szlachty, • wie, co to jest porównanie homeryckie, • rozpoznaje najważniejsze cechy gatunku epepei, • wskazuje narratora 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wydarzenia, • charakteryzuje bohaterów, uzasadnia cechy przykładami, • czyta tekst ze zrozumieniem, • wskazuje środki poetyckie w koncercie Jankiela i opisach przyrody, • opisuje zwyczaje szlachty, • wie, czym jest epepeja narodowa, • określa cechy narratora 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i nazywa wątki, • charakteryzuje bohaterów dynamicznych, • podaje argumenty w sprawie Jacka Soplicy, • odnajduje w tekście przykłady instrumentacji głoskowej i wskazuje jej funkcje, • przygotowuje toast, • wyjaśnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, • wskazuje podstawowe fakty historyczne związane z utworem 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny działań bohaterów, • odtwarza układ wątków, • wyjaśnia, czym jest retrospekcja, • formułuje argumenty i kontrargumenty oraz wnioski w dyskusji, • wyodrębnia środki poetyckie (w tym peryfrazę, hiperbolę) i określa ich funkcje, • wyjaśnia, czym był zajazd szlachecki, • opisuje obyczajowość szlachecką ukazaną w utworze, • objaśnia kontekst historyczny i biograficzny utworu
<p><i>Świat się rusza</i> (fragment) – wywiad z Ryszardem Kapuścińskim; <i>„Wyjechani” to my</i> (fragment) – wywiad z Katarzyną Kawecką</p>	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje ogólny temat obu tekstów, • wie, jak graficznie zapisać wywiad, • wyszukuje podstawowe informacje w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cel obu wywiadów, • szereguje pytania do projektowanego wywiadu, • wyjaśnia, czym jest emigracja, podaje jej przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia problemy poruszane w obu wywiadach, • rozpoznaje sposoby nawiązania między pytaniem a odpowiedzią, • zabiera głos w dyskusji na temat emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje oba wywiady, biorąc pod uwagę ich tematykę, cel i poruszane problemy, • przeprowadza i zapisuje krótki wywiad, • formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat emigracji
<p>Anna Świdarkówna <i>Prawie wszystko o</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje podstawowe informacje na temat Biblii, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Biblia</i>, • wie, że <i>Biblia</i> jest podstawowym źródłem 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia części Biblii, • podaje za autorką nawiązania 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to znaczy, że <i>Biblia</i> jest źródłem kultury europejskiej,

Biblii (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest akapit, • z pomocą nauczyciela dzieli tekst na akapity 	<p>dłem kultury europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli tekst na akapity, • podaje kolejność etapów pracy nad tekstem 	<p>biblijne w języku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podsumowuje rozważania, • wyszukuje w tekście językowe znaki spójności, • samodzielnie dzieli tekst na akapity 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia językowe znaki spójności, • dzieli tekst na akapity i wyjaśnia zasady podziału
Stary Testament. Księga Wyjścia(fragment Dziesięć ważnych słów)	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza wydarzenia przedstawione we fragmencie Starego Testamentu, • wyjaśnia pojęcie <i>dekalog</i>, • z podanych określi poprawnie wybiera cechy stylu biblijnego 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza wydarzenia, dynamizuje relację przez zastosowanie czasu teraźniejszego, • korzystając z wzoru, układa słownikową definicję pojęcia <i>dekalog</i>, • wskazuje w tekście przykłady powtórzeń; wie, że jest to typowy dla stylu biblijnego środek stylistyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Mojżesz, wyjaśnia jego rolę w przedstawionych wydarzeniach, • nazywa wartości wynikające z przykazań biblijnego Dekalogu, • nazywa środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu biblijnego, podaje ich przykłady z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy symboliczne, wyjaśnia ich znaczenie, • formułuje ogólne przesłanie wynikające z Dekalogu biblijnego, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika specyfika stylu biblijnego
Jan Paweł II Przemówienie do młodzieży (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście informacje dotyczące okoliczności spotkania papieża z młodzieżą, • zna termin <i>styl retoryczny</i>; wie, że jest on charakterystyczny dla przemówienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wartości przywołane w tekście, • wyjaśnia, czym cechuje się <i>pytanie retoryczne</i>; wie, że jest to środek stylu retorycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje temat przemówienia, • wymienia podstawowe środki językowe charakterystyczne dla stylu retorycznego, wskazuje ich przykłady w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawy życiowe przywołane przez papieża w jego przemówieniu, • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy styl retoryczny wypowiedzi
Na ścieżkach myśli. Wielcy filozofowie starożytności – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat najważniejszych filozofów starożytnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejszych filozofów starożytnych ukazanych na fresku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje najważniejsze informacje o filozofach starożytnych, sporządza notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje istotę myśli najważniejszych filozofów, • interpretuje znaczenie fresku Rafaela
Jostein Gaarder Świat Zofii (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje związane z postacią Sokratesa, • układa krótki tekst, w którym przedstawia kilka argumentów broniących Sokratesa 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania, które chciałby zadać Sokratesowi, • układa według podanego wzoru krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, stara się użyć różnych argumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe poglądy Sokratesa na temat sposobów poznawania świata przez człowieka, • układa samodzielnie krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, włączając wybrane środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy Sokratesa dotyczące wartości w życiu człowieka, • układa mowę w obronie Sokratesa, stosuje funkcjonalnie środki stylu retorycznego
Od mistrza do arcymistrza. Wyraz podstawowy i pochodny	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy i pochodny, • wskazuje wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest podstawa słowotwórcza i formant, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa różne rodzaje formantów, • dzieli słowotwórczo wyrazy z różnymi rodzajami formantów, 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, • wyjaśnia, czym jest rodzina wyrazów, • odróżnia rdzeń od podstawy

	<p>pochodnych, tworzy proste wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> grupuje wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy proste rodziny wyrazów 	<p>słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów</p>
<p>Architekci słowa. Jak są zbudowane wyrazy pochodne?</p>	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od jednego wyrazu podstawowego przez dodanie przyrostka lub przedrostka 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od wyrażeń przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od dwóch wyrazów podstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy złożenia, zestawienia, zrosty i rozpoznaje ich typy
<p>Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Księż</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wylicza etapy wędrówki bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, porządkuje informacje na temat tytułowego bohatera, rozpoznaje narratora utworu, czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, zapoznaje się ze słownikiem symboli, wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, formułuje krótko własną opinię na temat utworu rozpoznaje tekst reklamowy, zauważa charakterystyczne cechy reklamy, na podstawie wzoru układa tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje etapy wędrówki, wskazuje ich cechy wspólne, przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, przedstawia tytułowego bohatera, określa i przedstawia narratora utworu, na podstawie definicji wyjaśnia pojęcie symbolu, czyta hasła w słowniku symboli, komentuje cytaty dotyczące przyjaźni, formułuje własną ocenę utworu, z podanych opinii o reklamie wybiera te, z którymi się zgadza, uzasadnia swój wybór, wskazuje w podanych hasłach wybrane cechy języka reklamy, korzystając z podanych wskazówek, układa tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny podjęcia wędrówki, określa jej cel, krótko charakteryzuje bohaterów, opisuje wygląd tytułowego bohatera, charakteryzuje narratora utworu, wymienia elementy utworu, którym można przypisać znaczenia symboliczne, korzysta ze słownika symboli przy wykonywaniu ćwiczeń, rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, formułuje ocenę utworu, uzasadnia ją argumentami wskazuje funkcje reklamy, układa samodzielnie tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega symboliczny charakter wędrówki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, ocenia bohaterów, wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem, określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa uczucia, emocje narratora, określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na temat utworu wyraża swoją opinię na temat tekstów reklamowych, układa samodzielnie tekst reklamy, rozpoczyna go sloganem reklamowym
<p><i>Stary Testament. Księga Rodzaju. Wygnanie z Raju (fragment)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza przebieg wydarzeń, wymienia elementy świata przedstawionego, opowiada, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień ludzi po wygnaniu z Raju 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza motywy działania bohaterów, dostrzega symboliczne elementy świata przedstawionego, opowiada z perspektywy Adama lub Ewy, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień po opuszczeniu Raju 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza i ocenia motywy działania bohaterów, wymienia symboliczne elementy świata przedstawionego, odtwarza i komentuje treść słów skierowanych przez Boga do ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia i komentuje motywy działania bohaterów, wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego, wyjaśnia, co człowiek stracił, a co zyskał, kiedy opuścił Raj
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i>:</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nawiązania tekstu do Biblii, z pomocą nauczyciela układa 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy między tekstem a Biblią, układa samodzielnie tekst przeprosin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega przekształcenie motywu biblijnego, układa tekst przeprosin, stara się 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cel nawiązania i literackiego przekształcenia motywu biblijnego, układa tekst żartobliwych przeprosin

<i>Żartoczna Ewa</i>	tekst przeprosin		nadać im żartobliwy charakter	
Michał Aniol <i>Kuszenie i wygnanie z Raju – Spotkania ze sztuką</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki języka malarskiego (kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia obraz z tekstem biblijnym, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie, określa ogólnie miejsce wydarzeń, przedstawia bohaterów, wstępnie określa nastrój utworu, rozpoznaje utwór jako balladę 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza ramowy plan wydarzeń, wypisuje elementy krajobrazu, krótko charakteryzuje bohaterów, wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastrój, wskazuje elementy fantastyki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenie z punktu widzenia jednego z bohaterów, ustala cechy krajobrazu, wyjaśnia, na czym polega wina strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, dostrzega zmiany nastroju, wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wydarzenia według zasady prawdopodobieństwa, wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, formułuje prawdy moralne wynikające z tekstu, nazywa nastrój poszczególnych części utworu, wymienia wszystkie cechy ballady jako gatunku literackiego
Anna Onichimowska <i>Lot Komety (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia krótko bohaterów tekstu, wypowiada się i uzasadnia swoje zdanie, porządkuje podane argumenty według wskazanego kryterium 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje na temat tego, czym się zajmują bohaterowie, co jest dla nich ważne w życiu, wyjaśnia znaczenie pseudonimu bohaterki, tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między bohaterami utworu, proponuje różne zakończenia utworu, odróżnia perswazję od manipulacji, podaje przykłady ilustrujące wskazane argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postępowanie bohaterów, wskazuje motywy, jakimi kierują się w relacjach z innymi osobami, wyjaśnia mechanizmy manipulacji zastosowanej przez bohaterkę
Perswazja i manipulacja językowa (temat spoza podstawy programowej)	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia perswazję od manipulacji językowej, wie, że wykorzystywane są w reklamach i innych przekazach medialnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, zapoznaje się z podstawowymi chwytami manipulacyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, wskazuje w przekazach reklamowych wybrane chwyt 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, wskazuje je w podanych przekazach reklamowych i omawia ich funkcję
Wiktor Pielewin <i>Helm grozy</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy świata przedstawionego, przypomina informacje z mitu dotyczące labiryntu, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uczestników rozmowy, określa jej charakter, opisuje przestrzeń zaprezentowaną w tekście, dostrzega motyw labiryntu, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w imionach postaci nawiązania literackie, próbuje je skomentować, wyjaśnia, w czym sieć internetowa przypomina labirynt, 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje świat zaprezentowany w utworze, rozpoznaje labirynt jako znak kulturowy, wyjaśnia związane z nim znaczenia,

(fragment)	<ul style="list-style-type: none"> formułuje po jednym argumencie dotyczącym korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, przy pomocy nauczyciela pisze rozprawkę, korzystając z podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystując podane pytania, formułuje argumenty dotyczące korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, na podstawie podanego planu pisze rozprawkę, stara się pracować samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, pisze samodzielnie rozprawkę, dba o uporządkowanie argumentów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, pisze samodzielnie rozprawkę, stosuje słownictwo zaznaczające tok wywodu
W labiryncie słów. Skrótownice (temat spoza podstawy programowej)	<ul style="list-style-type: none"> zna powszechnie używane skrótownice, poprawnie je zapisuje, wskazuje skrótownice w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> podaje znaczenie powszechnie używanych skrótownic, wskazuje i wyjaśnia znaczenie skrótownic w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnej odmiany skrótownic, układa krótki tekst, używając skrótownic 	<ul style="list-style-type: none"> używa świadomie skrótownic, zna ich znaczenie, poprawnie je zapisuje i odmienia, układa żartobliwy tekst, w którym źródłem komizmu są użyte skrótownice
Spider-man. Siła złego na jednego (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> streszcza historię przedstawioną w komiksie, opisuje wygląd bohatera, wskazuje podstawowe cechy komiksu jako formy słowno-obrazowej 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada własnymi słowami historię przedstawioną w komiksie, krótko charakteryzuje bohatera komiksu, rozpoznaje różne typy tekstu w komiksie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada historię przedstawioną w komiksie, przytacza wypowiedzi bohaterów w mowie zależnej, charakteryzuje bohatera komiksu, uwzględnia podwójną osobowość postaci, rozpoznaje sposoby łączenia obrazu i tekstu w komiksie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada historię przedstawioną w komiksie, dynamizuje narrację odpowiednimi środkami językowymi, porównuje bohatera komiksu z wybraną postacią herosa antycznego, tworzy definicję komiksu
Krótko i najkrócej. Skróty (temat spoza podstawy)	<ul style="list-style-type: none"> potrafi rozwinąć skróty wyrazów w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje i poprawnie zapisuje powszechnie stosowane skróty wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca podany tekst, poprawnie stosując skróty wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady interpunkcyjne dotyczące pisowni skrótów wyrazów
Karol Dickens Opowieść wigilijna	<ul style="list-style-type: none"> zalicza utwór do epiki, wskazuje podstawowe informacje na temat świata przedstawionego utworu, relacjonuje, co spotkało głównego bohatera, wyszukuje wskazane przez nauczyciela fragmenty utworu, wyjaśnia, czego czytelnik może się nauczyć po przeczytaniu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe cechy epiki, opisuje świat przedstawiony utworu, nazywa etapy życia bohatera, podaje jego cechy, cytuje fragmenty tekstu, podaje morał płynący z utworu, wskazuje na wzorce cechy listu jako formy wypowiedzi, pisze e-mail, proste życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w utworze cechy epickie, posługuje się terminami związanymi z opisem utworu epickiego, charakteryzuje bohatera z uwzględnieniem jego przemiany, wyszukuje i przedstawia cytaty dotyczące omawianej problematyki, wymienia wartości wynikające z 	<ul style="list-style-type: none"> określa gatunek utworu, sytuuje akcję utworu w kontekście historycznym, kulturowym, omawia przemianę bohatera, ocenia postać, wypowiada się, włączając odpowiednie cytaty, formułuje uniwersalne przesłanie utworu, samodzielnie pisze e-mail, życzenia

	<p>utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta list, • pisze e-mail, korzystając z instrukcji 		<p>odczytania utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze e-mail, życzenia, nawiązując do treści utworu 	<p>oraz przypomina zasady używania tych form wypowiedzi</p>
<p>Adam Mickiewicz <i>Dziady cz. II</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że utwór jest dramatem, • odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, • wie, co to jest <i>motto</i>, • określa czas, miejsce i uczestników ceremonii dziadów, • relacjonuje przebieg obrzędu, • wymienia postacie duchów, • cytuje pouczenia przekazane przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego z pomocą nauczyciela, korzystając z instrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dramat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich, • wyjaśnia, czym jest scena jako część kompozycyjna dramatu, • rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, • na podstawie wstępu epickiego wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel, • objaśnia sens motto, • odtwarza historię poszczególnych zjaw, • stara się odczytać znaczenie pouczeń przekazanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, uwzględniając najważniejsze wyznaczniki formy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu, • zauważa wyznaczniki gatunkowe dramatu romantycznego, • wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczą, • wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, • porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie, • przypomina, za co i jaką karę ponosi każda zjawy, • objaśnia sens pouczeń przekazywanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego • określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, • podaje główne cechy gatunkowe utworu (<i>dramat romantyczny</i>), • przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, • odtwarza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości wynikające z kolejnych przestróg, • interpretuje wiersz <i>Upiór</i>, • samodzielnie pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego
<p>Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu</i>, Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje z tekstu wstępnego treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, w czym wyraża się postawa prometejska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską
<p>Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, • tytułuje kolejne strofy wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, • wskazuje słowa klucze w tekście, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia motyw pasyjny ukazany w rzeźbie, • tworzy mapę skojarzeń wokół słów kluczy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z rzeźbiarskim motywem pasyjnym, • wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne
<p>Rogier van der Weyden <i>Zdjęcie z krzyża – Spotkania</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, czym jest motyw, • wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje środki języka malarskiego (realizm, kolory, kompozycję), omawia ich rolę w 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje nawiązanie biblijne, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł,

ze sztuką			tworzeniu znaczeń dzieła	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje obraz
John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza elementy świata przedstawionego, • wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego podjęli się bohaterowie, • odtwarza etapy ich wędrówki, • redaguje zaproszenie według podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko omawia elementy świata przedstawionego, • przedstawia bohaterów, wymienia zadania każdego z nich, • omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów, • redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, • komentuje fragmenty opisujące przeżycia i emocje bohaterów, • wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, • redaguje zaproszenie, poprawnie stosuje formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, • komentuje i ocenia postępowanie bohaterów, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, • redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę
Gatunki filmowe – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z nazwami podstawowych gatunków filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między filmami reprezentującymi różne gatunki 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady filmów należących do określonych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest gatunek filmowy, • wskazuje cechy gatunkowe w wybranych filmach
Wyzwania składniowe. Powtórzenie o wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdanie od równoważnika zdania, • rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • zastępuje zdania ich równoważnikami, • przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, • sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, • celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia zamierzonych efektów
Misja językowa. Typy zdań	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdania pojedyncze od złożonych, • poprawnie układa krótki tekst składający się ze zdań pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, • rozwija podane części wypowiedzeń w zdania złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, • układa tekst ze zdaniami podrzędnie i współrzędnie złożonymi, stosuje zasady interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdania złożone z równoważnikiem jako wypowiedzeniem składowym, • układa tekst z zastosowaniem różnych typów zdań, stosuje poprawnie zasady interpunkcji
Anna Dymna, Wojciech Szczęśniński <i>Warto mimo wszystko</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, • wyjaśnia istotę wolontariatu, • bierze udział w przygotowaniu prezentacji multimedialnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie nazwy Fundacji „Mimo Wszystko”, • projektuje plakat lub plaketkę zachęcającą do wolontariatu, • przygotowuje krótką prezentację multimedialną, stara się przedstawić ją w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, • wymyśla hasło propagujące wolontariat, • przygotowuje prezentację multimedialną i przedstawia ją w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, • przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu, • przedstawia w klasie samodzielnie przygotowaną prezentację multimedialną
Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w zdaniu związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawny wykres zdania
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, ujawniające osobę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje stan uczuć osoby mówiącej, zwraca uwagę na subiektywizm jej

	<p>mówiącą, zna termin <i>liryka bezpośrednia</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje refren 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje rymy, nazywa ich rodzaj 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy tworzące rytm wypowiedzi poetyckiej 	<p>wypowiedzi,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z czego wynika muzyczność wiersza
<p>Kocha, lubi, szanuje. Zdania współrzędnie złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> ze zdań pojedynczych tworzy zdania współrzędnie złożone, zna rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> ze zdań pojedynczych tworzy różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych, nazywa ich rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różnorodne typy połączeń w tworzonych zdaniach współrzędnie złożonych, określa ich rodzaje i graficznie oddaje strukturę składniową 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych, przestrzega zasad interpunkcji przy ich zapisie, dokonuje analizy składniowej zdań współrzędnie złożonych
<p>Aleksander Fredro – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że A. Fredro to jeden z najwybitniejszych polskich komediopisarzy, 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy żył i tworzył A. Fredro, potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia komediopisarza, 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego A. Fredro jest uznawany za jednego z najwybitniejszych komediopisarzy polskich, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego w życiu i twórczości A. Fredry,
<p>Aleksander Fredro Zemsta</p>	<ul style="list-style-type: none"> szereguje wydarzenia głównego wątku utworu, krótko przedstawia głównych bohaterów dramatu, na podstawie wzoru układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wymienia przykłady zabawnych wydarzeń, sytuacji; odtwarza ich przebieg, wie, że utwór jest komedią, rozpoznaje utwór jako dramat 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, czym jest wątek utworu; wskazuje i tytułuje wszystkie wątki dramatu, dostrzega znaczące nazwiska bohaterów, podaje ich pochodzenie, wyjaśnia, w jaki sposób charakteryzują ich osobowość, układa charakterystykę porównawczą bohaterów, nazywa główne podobieństwa i różnice, wskazuje przykłady komizmu postaci wynikającego z ich zachowania i wypowiedzi, (spoza podstawy programowej) wie, że komedia jest gatunkiem dramatu, wymienia podstawowe wyznaczniki dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sposób łączenia wątków w dramacie, określa relacje między bohaterami utworu; ustala, co wpływa na charakter tych relacji, układa charakterystykę porównawczą bohaterów, podaje przykłady ilustrujące ich cechy, dostrzega wyolbrzymienie i karykaturę jako sposoby budowania komizmu, wskazuje przykłady z tekstu, wyjaśnia, czym cechuje się komedia jako gatunek, wskazuje w utworze cechy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg akcji dramatu, przypomina przyczyny konfliktu między głównymi bohaterami; wyjaśnia, jak ich osobowość wpłynęła na rozwój konfliktu, układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wykorzystuje cytaty, przedstawia swoją ocenę postaci, nazywa różne rodzaje komizmu wskazuje ich przykłady w tekście (spoza podstawy programowej), wyjaśnia mechanizmy wywoływania śmiechu u odbiorcy, uzasadnia, dlaczego utwór jest komedią
<p>Tadeusz Różewicz List do ludożerców</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy pozwalające określić adresata wypowiedzi, nazywa środki stylistyczne służące wskazaniu adresata, odtwarza zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, odszukuje w tekście frazeologizmy, wyjaśnia ich znaczenie, korzystając z wzoru i pomocy nauczyciela, pisze krótki list 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przenośne znaczenie pojęcia <i>ludożerca</i>, próbuję komentować zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, formułuje postulaty dotyczące sposobu życia wynikające z wypowiedzi podmiotu lirycznego, korzystając z wzoru, pisze list otwarty, wyraźnie informuje, w jakiej sprawie występuje jako nadawca 	<ul style="list-style-type: none"> określa stosunek osoby mówiącej do adresatów wypowiedzi, ocenia zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, wyjaśnia różnice między nakazem i prośbą; ustala, które z tych słów można odnieść do tekstu, uzasadnia swój wybór, pisze list otwarty, przedstawia w nim argumenty uzasadniające 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposób patrzenia na świat osoby mówiącej, zestawia sytuacje przedstawione w utworze z realiami współczesnego świata, formułuje przesłania etyczne wynikające z utworu, pisze list otwarty, przedstawia propozycje zmian w sprawie, której list dotyczy, stosuje odpowiednie środki perswazyjne

	otwarty		prezentowane stanowisko	
<p>Spotkałem człowieka, który... Przeczytałem, że ... Zrobiłem to, ponieważ ...</p> <p>Zdania podrzędnie złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje proste zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • przekształca zdanie pojedyncze z dopełnieniem lub okolicznikiem w zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe lub okolicznikowe, • dzieli zdanie złożone na zdania składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdanie pojedyncze z przydawką w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje zdania dopełnieniowe, okolicznikowe miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, • stosuje znaki interpunkcyjne, • wskazuje zdanie nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, używa spójników i zaimków względnych, • stosuje zdania dopełnieniowe w celu wyrażenia swojej opinii, • stosuje wszystkie rodzaje zdań okolicznikowych, • przestrzega zasad interpunkcji, • wyjaśnia budowę zdań podrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje funkcjonalnie zdania dopełnieniowe, • wprowadza zdania okolicznikowe za pomocą spójników, zaimków względnych, • poprawnie stosuje zasady interpunkcji, • dokonuje analizy składniowej zdań złożonych podrzędnie
<p>Rodzaje literackie – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o rodzajach literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia własnymi słowami cechy poszczególnych rodzajów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady utworów reprezentujących poszczególne rodzaje literackie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek materiału ikonicznego z informacjami podanymi w infografice
<p>Wisława Szymborska <i>Nienawiść</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje bohatera lirycznego utworu, rozpoznaje uosobienie jako poetycki sposób prezentacji bohatera, • zabiera głos w dyskusji na temat tolerancji 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście określenia nienawiści, nazywa wykorzystane środki poetyckie, • wymienia wartości przywołane w wierszu, które zostały przeciwstawione nienawiści, • bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście przenośnie wykorzystane do prezentacji abstrakcyjnego pojęcia, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia, • komentuje sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o wartościach przeciwstawionych nienawiści, • wypowiada się, używając argumentów rzeczowych, logicznych, emocjonalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat bohatera lirycznego utworu i poetyckich sposobów jego prezentacji, • rozpoznaje ironię jako sposób wypowiedziania się podmiotu lirycznego, wskazuje i komentuje cytaty ujawniające ironiczną postawę nadawcy, • wyjaśnia różnice między rodzajami argumentów, • prowadzi dyskusję
<p>Pieter Bruegel (Starszy) <i>Wieża Babel</i> – Spotkania ze sztuką</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza elementy przedstawione na obrazie, • wie, że warstwa przedstawieniowa obrazu nawiązuje do fragmentu Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę przedstawioną na obrazie, • wskazuje podobieństwa w warstwie przedstawieniowej między fragmentem Biblii i obrazem 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy związane z budowlą, które mogą mieć znaczenia symboliczne; wyjaśnia te znaczenia, • wskazuje, jakie nowe znaczenia w stosunku do fragmentu Biblii wnosi dzieło malarskie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje środki języka malarskiego służące do eksponowania przenośnych znaczeń dzieła, • wyjaśnia kulturową symbolikę wieży Babel
<p>Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jaką rolę w jego życiu zajmują media, • rozpoznaje podstawowe cechy kompozycyjne artykułu prasowego, • korzystając z wzoru, pisze artykuł 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów na życie człowieka, • streszcza poszczególne części kompozycyjne artykułu, • pisze artykuł problemowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>, • przytacza sformułowaną w artykule tezę, szereguje w punktach uzasadniające ją argumenty, • pisze artykuł zawierający komentarz dotyczący przedstawianych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat możliwości i zagrożeń związanych z rozwojem technologii informacyjnych, • wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, • pisze artykuł problemowy zawierający komentarz i ocenę

<p>Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i> <u>(temat spoza podstawy programowej)</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Emilii Plater, • opisuje sytuację przedstawioną w utworze, • omawia budowę wiersza, • opisuje obraz E. Delacroix, poznaje pojęcie alegorii 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje bohaterkę tekstu, wymienia jej ostatnie prośby, • charakteryzuje bohaterkę utworu, wyraża swoją opinię o niej, stara się podać argumenty, • wskazuje w utworze rymy, określa ich układ, • wie, co to jest alegoria, wskazuje alegorię wolności na obrazie E. Delacroix 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposób ukazania bohaterki tekstu, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, • wymienia użyte w tekście środki stylistyczne, • określa rodzaje użytych rymów, • ocenia postawę bohaterki, uzasadnia swoje zdanie, • wyjaśnia znaczenie alegorii ukazanej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób A. Mickiewicz tworzy poetycką legendę Emilii Plater, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, porównuje jej postawę z postaciami przywołanymi w utworze, • określa funkcję użytych w tekście środków stylistycznych, • omawia składniki rytmiczności tekstu, • wyjaśnia alegoryczne znaczenie sceny ukazanej na obrazie E. Delacroix, • porównuje obraz z tekstem literackim
<p>Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza plan wydarzeń przedstawionych w utworze, • wskazuje fragmenty tekstu ukazujące walczące wojska, • wskazuje elementy świata, którym zostały przypisane barwy, • odtwarza treść pytań skierowanych do cara, • sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły wyodrębnionym wydarzeniom, • nazywa środki językowe zastosowane w tekście, • zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw, • określa, w jaki sposób został ukazany car, • przedstawia Ordona jako bohatera tekstu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa środki językowe użyte w tekście i wyjaśnia ich funkcję, • rozpoznaje kontrast jako zasadę kompozycyjną służącą przedstawieniu obu walczących stron, odczytuje przypisane im wartościowanie, • wyjaśnia symboliczne znaczenie barw, • prezentuje postawę Polaków wobec cara, popiera swą wypowiedź cytatami, • porównuje Ordona jako postać historyczną i literacką, formułuje wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstu części narracyjne, opisowe i refleksyjne, • komentuje poetyckie sposoby tworzenia obrazów poetyckich, • wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów, • rozpoznaje i nazywa uczucia związane z prezentowaniem cara i narodu polskiego, wyjaśnia ich źródła, • wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy
<p>Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne (fragment)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje związane z czasem i miejscem wspomnianych wydarzeń, • korzystając z wzoru, pisze opis sytuacji, • wie, że fragmenty tekstu prezentują świat rzeczywisty 	<ul style="list-style-type: none"> • wylicza charakterystyczne dla opisywanej rzeczywistości wydarzenia, • pisze opis sytuacji, • rozpoznaje dokumentalny charakter tekstu; wyjaśnia, z czego on wynika 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje przebieg opisywanych wydarzeń, • tworzy opis sytuacji, stosuje zwroty eksponujące czas, • wyjaśnia, na czym polega wspomnieniowy charakter tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realia wspomnianego we fragmencie świata, • tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • dostrzega literacki charakter wspomnień, wskazuje i komentuje cytaty świadczące o literackości tekstu
<p>Atakujący i atakowani. Imiesłów przymiotnikowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wypowiedzi imiesłowy przymiotnikowe (czynne i bierne) 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania złożone w zdania pojedyncze, stosując imiesłowy przymiotnikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy od czasowników imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, stosuje je w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi własnej, określa ich funkcję

<p>Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • w podanych źródłach szuka informacji na zadany temat związany z lekturą, • rozpoznaje bohatera zbiorowego w utworze, • nazywa główne etapy bitwy o Anglię, • cytuje fragmenty tekstu, • podejmuje próby napisania wskazanych przez nauczyciela form pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje zebrane informacje na zadany temat związany z lekturą, • na podstawie tekstu opowiada, kiedy i w jakich okolicznościach został uformowany polski dywizjon lotniczy w Anglii, • opowiada przebieg wybranego etapu bitwy o Anglię, • zabiera głos w dyskusji, • pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy album prezentujący zebrane informacje i ilustracje, • opowiada o dokonaniach pilotów z polskiego dywizjonu, • komentuje przebieg bitwy o Anglię, • bierze udział w dyskusji, podaje argumenty i cytuje fragmenty tekstu, • samodzielnie pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne 	<ul style="list-style-type: none"> • w wybranej funkcjonalnie formie prezentuje informacje na wybrany przez siebie temat związany z lekturą, • wyjaśnia, na czym polegało historyczne znaczenie walk polskich sił lotniczych w Anglii, • wyjaśnia znaczenie bitwy o Anglię dla Europy, • w dyskusji odwołuje się do samodzielnie zgromadzonych informacji, podsumowuje dyskusję, • pisze złożone formy pisemne
<p>Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia główne zdarzenia przedstawione w tekście, tytułuje je za pomocą równoważników zdań, • zapoznaje się z wirtualną ekspozycją Muzeum Powstania Warszawskiego, mówi o swoich wrażeniach, • wie, czym są kolokwializmy; wskazuje ich przykłady w tekście M. Białoszewskiego, • wie, że tekst jest pamiętnikiem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia wydarzenia związane z działaniami wojskowymi, opisuje wygląd powstańców, • wymienia eksponaty wirtualnej ekspozycji Muzeum Powstania Warszawskiego budzące szczególne zainteresowanie, wyjaśnia dlaczego, • wyjaśnia rolę kolokwializmów w tekście M. Białoszewskiego, • wskazuje cechy gatunkowe tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o warunkach życia w powstańczej Warszawie, • ocenia obejrzaną wirtualną ekspozycję Muzeum Powstania Warszawskiego, • wskazuje i nazywa środki językowe charakterystyczne dla tekstu M. Białoszewskiego, próbuje określić ich funkcję, • podaje charakterystyczne cechy gatunkowe pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zachowanie i postawy ludności cywilnej, • przedstawia argumenty uzasadniające potrzebę gromadzenia i chronienia historycznych pamiątek Powstania Warszawskiego, • formułuje wnioski dotyczące języka i stylu tekstu M. Białoszewskiego, • porównuje tekst M. Białoszewskiego z fragmentami <i>Wspomnień wojennych</i> K. Lanckorońskiej, przedstawia wnioski
<p>Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wypisuje z tekstu słowa związane z kulturą żydowską, korzystając z podanych źródeł wyjaśnia je, • wyjaśnia znaczenie słowa <i>Holocaust</i>, • wyszukuje w tekście nawiązania do kultury żydowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza przedstawiony w wierszu obraz życia w żydowskim miasteczku, • wskazuje w tekście fragmenty mówiące o zagładzie narodu żydowskiego, • opisuje elementy typowego stroju żydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje atmosferę panującą w prezentowanym świecie, przytacza i komentuje odpowiednie cytaty, • wyjaśnia metaforę kończącą utwór, • przygotowuje informacje na temat pisarzy i artystów żydowskiego pochodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, jaką postawę przyjmuje osoba mówiąca wobec kultury żydowskiej, • komentuje poetycki obraz Holocaustu, • przygotowuje wypowiedź na temat korzyści wynikających ze współistnienia różnych kultur
<p>Jan Kochanowski <i>Treny (I, V,- spoza podstawy programowej)</i> VII, VIII – w ramach podstawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje bohaterów lirycznych trenów, • wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie, • wie, że tren jest gatunkiem lirycznym, • na podstawie wzoru układa 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację liryczną przedstawioną w trenach, • wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące kreacji bohatera lirycznego oraz ukazaniu jego uczuć, • na podstawie definicji wyjaśnia, czym cechuje się tren jako gatunek liryczny, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, przedstawia i charakteryzuje osobę mówiącą, • rozpoznaje środki poetyckie użyte w kolejnych trenach, omawia kompozycję utworów, • wyjaśnia, dlaczego utwory Kochanowskiego reprezentują tren 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje adresatów kolejnych trenów, określa uczucia, emocje wyrażane zwrotami do nich, • omawia poetyckie sposoby kreacji świata w trenach, • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega nowatorstwo trenów

programowej	tekst kondolencji	<ul style="list-style-type: none"> układa tekst kondolencji 	<p>jako gatunek liryki osobistej,</p> <ul style="list-style-type: none"> układa tekst kondolencji, zawiera w nim informacje o zasługach zmarłej osoby 	<p>Kochanowskiego w stosunku do antycznej tradycji,</p> <ul style="list-style-type: none"> układa tekst kondolencji zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi
Marian Hemar <i>Ostatni tren (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza realia przedstawionej sytuacji, przypomina, jak gość uzasadniał propozycję skierowaną do Jana Kochanowskiego, w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bohaterów, łączy ich z tradycją literacką, nazywa uczucia bohaterów ujawniające się w kolejnych wypowiedziach, bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego, określa sposób wypowiedzania kwestii przez bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę postaci fantastycznej, wyjaśnia, w jaki sposób bohaterowie radzili sobie z własnymi uczuciami, opracowuje propozycję warstwy dźwiękowej do przygotowywanego słuchowiska radiowego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób i cel literackiego nawiązania, przedstawia możliwe decyzje Kochanowskiego, omawia ich pozytywne i negatywne skutki, na podstawie tekstu przygotowuje słuchowisko radiowe
Władysław Broniewski <i>Listy do córki (fragment), Obietnica</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia tematykę listu, wskazuje w tekście zdrobnienia i zgrubienia, określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje ojca z córką, nazywa uczucia wyrażone w wierszu, wie, czym jest aluzja literacka 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wartości cenne dla poety, określa funkcję zdrobnień i zgrubień, odczytuje intencje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia relację ojca i córki, objaśnia sens użytych w wierszu metafor, ocenia, czy wiersz można nazwać „współczesnym trenem”
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża (fragmenty)</i>	<ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia narratorkę-bohatera, krótko odtwarza treść kolejnych listów pisanych przez bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje osoby, z którymi spotyka się bohater, uogólnia treść kolejnych listów 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje, jak zmienia się samopoczucie bohatera pod wpływem spotkań z innymi ludźmi, wyjaśnia, dlaczego bohater wybrał Boga na adresata swoich listów 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, co zawdzięcza bohater rozmowom z panią Różą, dostrzega filozoficzne uogólnienia w wypowiedziach bohaterów, próbuje je komentować ze swojego punktu widzenia
Mając lat dziesięć, przeżywszy lat sto... Imiesłów przysłówkowy. Imiesłowny równoważnik zdania	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje imiesłowny przysłówkowy (współczesne i uprzednie) w wypowiedzi, stara się stworzyć według wzoru imiesłowny równoważnik zdania 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje imiesłowny przysłówkowy w swoich wypowiedziach, tworzy imiesłowny równoważnik zdania, stara się zachować poprawną interpunkcję 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania w wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, na ogół poprawnie stosuje imiesłowny równoważnik zdania, zachowuje poprawną interpunkcję 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowny przysłówkowy i wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, wyjaśnia zasady tworzenia imiesłownego równoważnika zdania, zachowuje zasady interpunkcji
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	<ul style="list-style-type: none"> uzupełnia tekst znakami interpunkcyjnymi, proponuje głosową interpretację wiersza, wskazuje w tekście wyrażenia o 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście kluczowe słowa, uzasadnia swój wybór, wyodrębnia obrazy poetyckie, objaśnia ich zawartość treściową 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wstępne hipotezy interpretacyjne, wyjaśnia znaczenia wynikające z zastosowanych przeciwstawień 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście sformułowania o charakterze aforyzmu, komentuje je, komentuje, w jaki sposób poeta mówi o śmierci

	charakterze przeciwstawię			
Jan Lechoń *** [<i>Pytasz, co w moim życiu</i>]	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu poetyckiego, wybiera z listy ważne dla siebie wartości 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście fragmenty zawierające refleksje na temat życia, wymienia ważne dla siebie wartości 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje siłę miłości i śmierci ukazanych w wierszu, hierarchizuje wartości, wskazuje w utworze motyw miłości i śmierci 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie kolorów użytych w utworze, formułuje wnioski na temat utworzonej piramidy wartości, na podstawie tekstu objaśnia związek między miłością i śmiercią
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, analizuje fragmenty opisowe utworu, przedstawia swoje rozumienie sentencji zawartych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje przebieg zmagañ bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, komentuje sentencje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, ustala przenośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, uogólnia refleksje związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji

O **ocenę celującą** (półroczną lub roczną) może ubiegać się uczeń, który otrzymał proponowaną ocenę bardzo dobrą i w ciągu danego półrocza wykazał się uczestnictwem w przynajmniej jednej dodatkowej formie aktywności polonistycznej (np. udział w konkursach wiedzy lub tematycznych z zakresu języka polskiego itp.). Jego osiągnięcia wykraczają poza wymagania dopełniające, a praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe i naukowe. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie i filmowe z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego i filmowego. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Braki wiedzy i umiejętności wykluczają osiągnięcie nawet minimalnego postępu i tym samym uniemożliwiają pełne i efektywne uczestnictwo w zajęciach w klasie programowo wyższej.